

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบล
ปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา
THE ADMINISTRATION AND MANAGEMENT OF NATURE AND
ENVIRONMENT OF PAKNAMCHAWANG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY,
CHAWANG DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE.

รุ่งนภา ศรีรักษ์

Rungnapa Srirak

องค์การบริหารส่วนตำบลช้างกลาง

Changklang Subdistrict Administrative Organization, Thailand

rattanaphornwat6@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา 2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 1,272 ครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เลือกมาจากจำนวนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา ในการกำหนดขนาดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 ครัวเรือน วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic random sampling) สถิติที่ใช้ คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่

ด้านการฟื้นฟู รองลงมาได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือนต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ต่างกัน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และประชาชนที่มาได้ต่อเดือนต่างกัน โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เรียงตามความถี่จากสูงไปหาต่ำสามลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตำบลปากน้ำฉวางควรจัดประชาสัมพันธ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยการปิดป้ายประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้น ผู้บริหารเทศบาลตำบลปากน้ำฉวางควรณรงค์การคัดแยกขยะ รณรงค์การใช้วัสดุธรรมชาติ เพื่อป้องกันมลพิษทางอากาศและลดปัญหาเกี่ยวกับขยะ และผู้บริหารเทศบาลตำบลปากน้ำฉวางควรชี้แจง ให้ประชาชนเข้าใจและช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, เทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง

ABSTRACT

The objectives of this thematic paper were as follows: 1. To study the administration and management of nature and environment of Paknam Chawang sub-district municipality, Chawang district, Nakhon Si Thammarat province. 2. To study the suggestion on problem and resolution on the administration and management of nature and environment of Paknam Chawang sub- district municipality, Chawang district, Nakhon Si Thammarat province. The population were

composed of people in Paknam Chawang sub-district municipality, Chawang district, Nakhon Si Thammarat province totally 1,272 families, sample size according to the table of R.V. Krejcie and D.W.Morgan, got the sample at the number of 297 families, sampling by systematic random sampling, The statistics were analyzed as follows, frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation.

The results reveal that:

The administration and management of nature and environment of Paknam Chawang sub-district municipality, Chawang district, Nakhon Si Thammarat province by overviews in three aspects are at high level, while consider in each aspects from more to less find that the aspect of rehabilitation is the highest mean and follow up the aspect of reservation and the aspect of participation is the lowest mean respectively. The suggestion to administration and management of nature and environment of Paknam Chawang sub-district municipality, Chawang district, Nakhon Si Thammarat province find that They should make public information on environment reservation as more, they should make campaign on garbage providing, using of nature material for protection of air pollution and reduction of garbage in the city and to make people understand and reservation on nature resource and environment.

Keywords: administration and management, nature resource and environment, Paknam Chawang sub-district municipality

บทนำ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนับว่ายังเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย ทรัพยากรธรรมชาติถูกนำไปใช้ในการพัฒนาจำนวนมากและเกิดความเสื่อมโทรมลงมากอย่างต่อเนื่อง มีปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้นทั้งระหว่างรัฐและประชาชน และระหว่างประชาชน ในกลุ่มต่าง ๆ กันเอง ประกอบกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศมีลักษณะรวมศูนย์ ขาดการเชื่อมโยงกับพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อปัญหา

ต่าง ๆ ได้แก่ พื้นที่ป่าไม้ลดลง ทรัพยากรดินเสื่อมโทรมทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคาม ระบบนิเวศชายฝั่งถูกทำลาย และทรัพยากรน้ำยังมีส่วนที่ไม่สามารถจัดสรรได้ตามความต้องการ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมือง โดยมีปัญหาสำคัญ ๆ เช่น ปัญหาขยะมูลฝอยยังไม่ได้มีการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นยังมีปัญหามลพิษทางอากาศยังเกินมาตรฐานหลายแห่งในปี 2557 พบสารมลพิษทางอากาศเกินค่ามาตรฐานในหลายพื้นที่ของประเทศและที่เป็นปัญหาสำคัญ ได้แก่ ฝุ่นละออง ก๊าซโอโซน และสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ขณะเดียวกันคุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดีมีแนวโน้มลดลงสาเหตุสำคัญมาจากการชะหน้าดินที่มีปฏิกิริยาค้างจากการเกษตรและการปศุสัตว์ สำหรับปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแม้ว่าอัตราการขยายตัวจะลดลงเป็นร้อยละ 3.3 ต่อปีเนื่องจากมาตรการการลดก๊าซเรือนกระจกต่าง ๆ และการกักเก็บก๊าซเรือนกระจกในภาคป่าไม้และการใช้ประโยชน์ที่ดินมีแนวโน้มเพิ่ม มากขึ้น ส่งผลให้เพิ่มการดูดกลับและช่วยลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมของประเทศ นอกจากนี้สภาพภูมิอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงผันผวนมากขึ้น ประเทศไทยต้องประสบกับภัยพิบัติทางธรรมชาติโดยเฉพาะอุทกภัยและภัยแล้งที่มีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจภายในประเทศและห่วงโซ่การผลิตทั้งภายในประเทศและของโลกในระดับที่รุนแรงกว่าในอดีตมาก (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันได้มีการดำเนินการบริหารจัดการตามที่กฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (2560) มาตรา 57 รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุล และยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์ จากการดำเนินการดังกล่าว ด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (2542) มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตน โดยการจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตน

เทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นเทศบาลตำบลที่มีขนาดเล็ก มีเนื้อที่ 27 ตารางกิโลเมตร หรือ 16,875 ไร่ มีจำนวนประชากร จำนวน 5,320 คน (ข้อมูลจากแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564)) มีจำนวน 6 หมู่บ้าน แบ่งเป็นเขตเลือกตั้งออกเป็น 2 เขตเลือกตั้ง ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 แต่เนื่องจากที่ผ่านมาเทศบาลตำบลปากน้ำฉวางได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศเนื่องจากในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำฉวางได้มีบ่อกำจัดขยะมูลฝอยอยู่ในเขตพื้นที่ ประกอบกับที่ผ่านมาเทศบาลตำบลปากน้ำฉวางได้รับแจ้งจากประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับปัญหาน้ำเสีย

จากความสำคัญในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหการบริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช” งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการศึกษา ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวนทั้งสิ้น 1,272 ครัวเรือน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตาราง Krejcie and Morgan จากจำนวนประชากรทั้งหมด จำนวน 1,272 ครัวเรือน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 297 ครัวเรือน

ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic random sampling) ใช้จำนวนประชากรเป็นตัวตั้งและหารด้วยจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยเรียงตามเลขที่บ้านแล้วหาช่วงห่างของการสุ่ม ได้ค่าจำนวนในการสุ่มเท่ากับ 1 ครัวเรือนโดยเก็บหนึ่งครัวเรือนวัน 4 ครัวเรือน จนได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 297 ครัวเรือน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1.1 จำแนกตามเพศ ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีจำนวนทั้งสิ้น 173 คน คิดเป็นร้อยละ 58.20 และเป็นเพศชาย มีจำนวนทั้งสิ้น 124 คน คิดเป็นร้อยละ 41.80 ตามลำดับ

1.2 จำแนกตามอายุ ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุ 31-45 ปี จำนวนทั้งสิ้น 134 คน คิดเป็นร้อยละ 45.10 รองลงมาคือ อายุ 46-60 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 95 คน คิดเป็นร้อยละ 32 และอายุ 18-30 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 51 คน คิดเป็นร้อยละ 17.20 ส่วนอายุ 61 ปีขึ้นไป มีจำนวนทั้งสิ้น 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.70 ตามลำดับ

1.3 จำแนกตามระดับการศึกษา ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. มีจำนวนทั้งสิ้น 100 คน คิดเป็นร้อยละ 33.70 รองลงมา คือมีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. มีจำนวนทั้งสิ้น 88 คน คิดเป็นร้อยละ 29.60 และ มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 83 คน คิดเป็นร้อยละ 27.90 ส่วนการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.80 ตามลำดับ

1.4 จำแนกตามอาชีพ ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีจำนวนทั้งสิ้น 76 คน คิดเป็นร้อยละ 25.60 รองลงมา คือประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนทั้งสิ้น 63 คน คิดเป็นร้อยละ 21.20 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท/องค์กรธุรกิจ มีจำนวนทั้งสิ้น 57 คน คิดเป็นร้อยละ 19.20 และประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจมีจำนวนทั้งสิ้น 52 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 ส่วนประกอบอาชีพรับจ้าง มีจำนวนทั้งสิ้น 49 คน คิดเป็นร้อยละ 15.50 ตามลำดับ

1.5 จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท มีจำนวนทั้งสิ้น 181 คน คิดเป็นร้อยละ 60.90 รองลงมา คือมีรายได้ต่อเดือน 20,000 บาทขึ้นไป มีจำนวนทั้งสิ้น 64 คน คิดเป็นร้อยละ 21.50 ส่วนมีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท มีจำนวนทั้งสิ้น 52 คน คิดเป็นร้อยละ 17.60 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

2.1 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ

2.2 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา ด้านการฟื้นฟู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 2 ที่ว่า เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีการรณรงค์เพื่อลดปัญหาขยะมูลฝอย รองลงมา ได้แก่ ข้อ 1 ที่ว่า เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีการรณรงค์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าและระบบนิเวศให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ ส่วนข้อ 3 ที่ว่า เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีการรณรงค์ปลูกป่าทดแทนเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ

2.3 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา ด้านการอนุรักษ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 2 ที่ว่า เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีการดูแลป่าไม้ให้คงอยู่ได้นานเพื่อประโยชน์ของคนรุ่นหลัง

รองลงมา ได้แก่ ข้อ 1 ที่ว่า เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในการบริโภคอุปโภค ส่วนข้อ 3 เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีการรณรงค์ใช้วัสดุธรรมชาติหรือถุงผ้าแทนถุงพลาสติก มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ

2.4 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ข้อ 2 ที่ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่ รองลงมาได้แก่ ข้อ 1 ที่ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่ร่วมกันเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ส่วนข้อ 3 ที่ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้สึกรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ดังนี้

3.1 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ พบว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย เพศชายพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ เพศหญิง พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ รองลงมา ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ

3.2 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอายุ พบว่า อายุ 18-30 ปี, อายุ 31-45 ปี, อายุ 46-60 ปี และอายุ 61 ปี ขึ้นไป อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า อายุ 18-30 ปี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ ระดับอายุ 31-45 ปี พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟูรองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ ระดับอายุ 46-60 ปี พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด

ตามลำดับ ระดับอายุ 61 ปี ขึ้นไปพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม ส่วนด้านการฟื้นฟู มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ

3.3 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประถมศึกษา, มัธยมศึกษา/ปวช, อนุปริญญา/ปวส และปริญญาตรีหรือสูงกว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า ระดับการศึกษาประถมศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ และด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนด้านการฟื้นฟู มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ ระดับการศึกษา มัธยมศึกษา/ปวช. พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ ระดับการศึกษา อนุปริญญา/ปวส. พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ ระดับการศึกษา ปริญญาตรีหรือสูงกว่า พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ รองลงมา ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู และด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ตามลำดับ

3.4 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ พบว่า กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม, กลุ่มอาชีพรับจ้าง, กลุ่มอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว, กลุ่มอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ, และกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท/องค์กรธุรกิจ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ กลุ่มอาชีพรับจ้าง พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ กลุ่มอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ กลุ่มอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู และด้านการอนุรักษ์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ กลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท/องค์กรธุรกิจ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ

3.5 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่าต่ำกว่า 10,000 บาท, 10,000-20,000 บาท และ 20,001 บาทขึ้นไปอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ รายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดตามลำดับ รายได้ต่อเดือน 20,001 บาทขึ้นไป พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา” จากการวิจัยสามารถอธิบายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

ผลการศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า การบริหารจัดการของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมอันจะนำไปสู่การจัดการปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประธาน สุขรังสรรค์ (2539) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ คือการที่จะรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้ยั่งยืนจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มอาชีพเข้ามามีบทบาทและตัดสินใจร่วมกัน ร่วมมือกันจัดทำโครงการและดำเนินโครงการตลอดจนติดตามดูว่าได้ผลหรือไม่ โดยมีผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้จุดประกายความคิด เพราะไม่เช่นนั้นแล้วทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นสมบัติของทุกคนคงต้องร่อยหรอและหมดสิ้นไปในที่สุด ดังนั้นเราจะต้องร่วมมือ

ร่วมใจรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้โครงการพัฒนาเป็นเครื่องมือสำคัญในการอนุรักษ์รักษา (ประสาน สุขรังสรรค์, 2539)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู ด้านการอนุรักษ์ และด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับและสรุปตามผลการศึกษารายด้าน พบว่า

1. ด้านการฟื้นฟู มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยรวม อยู่ในระดับมาก อภิปรายผลได้ว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีความเห็นว่า เทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ได้มีการรณรงค์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าและระบบนิเวศให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ มีการลดปัญหาขยะมูลฝอย มีการปลูกป่าทดแทนเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว มีการป้องกันและลดปัญหาเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำ ทางอากาศ อยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ข้อ 2 ที่ว่าเทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีการรณรงค์เพื่อลดปัญหาขยะมูลฝอย โดยแปลผลอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยสุด ได้แก่ข้อ 3 ที่ว่า เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีการรณรงค์ปลูกป่าทดแทนเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว โดยแปลผลอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) กล่าวว่า ปัจจุบันสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำลังเป็นปัญหาและเป็นจุดอ่อนของการรักษาฐานการผลิตและให้บริการ รวมทั้งการดำรงชีพที่ยั่งยืน ฐานทรัพยากรธรรมชาติถูกนำไปใช้ในการพัฒนาจำนวนมากก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง พื้นที่ป่าไม้ลดลงทรัพยากรดินเสื่อมโทรม ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคาม ทรัพยากรน้ำยังมีส่วนที่ไม่สามารถจัดสรรได้ตามความต้องการ และมีความเสี่ยงในการขาดแคลนในอนาคต เกิดปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น การสร้างความมั่นคง ของฐานทรัพยากรธรรมชาติและยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน เร่งแก้ไขปัญหาวิกฤติสิ่งแวดล้อมเพื่อลดมลพิษที่เกิดจากการผลิตและการบริโภค พัฒนาระบบบริหารจัดการที่โปร่งใสเป็นธรรม ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นวงกว้างมากขึ้น ต้องเร่งเตรียมความพร้อมในลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติ การรักษา และฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพื่อการอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ และป่าชายเลน ลดการสูญเสีย

ความหลากหลายทางชีวภาพ แก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ และจัดที่ดินทำกินให้ผู้อยากไร้โดยให้สิทธิร่วม และการเพิ่มสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้เป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ แบ่งเป็นพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ร้อยละ 25 และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ ร้อยละ 15 พื้นที่ป่าชายเลนเพิ่มจาก 1.53 ล้านไร่ เป็น 1.58 ล้านไร่ พื้นที่ปลูกและพื้นที่ป่าต้นน้ำเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นเป้าหมายของแผนพัฒนา ฉบับที่ 12

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สรายุทธ คาน ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนกรณีศึกษา: ชุดโครงการวิจัยและพัฒนา การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ท้องถิ่น เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า การพัฒนากิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม เปลี่ยนแปลงไปให้เหมาะสม วิธีปฏิบัติในการพัฒนากิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่กำลังเสื่อมโทรม ได้แก่ การรักษา/ซ่อมแซม และการฟื้นฟู เป็นไปตามกระบวนการวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR.) ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในลักษณะของการบูรณาการกับวิถีชีวิต เช่น การปรับปรุงคุณภาพน้ำ การปลูก/ฟื้นฟูป่า/ภูมิปัญญาท้องถิ่น (สรายุทธ คาน, 2560) สอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เช่นทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ สุลล วุฒิสเน เนื่องจากเป็นกระบวนการนำองค์ความรู้วิทยาศาสตร์สากลไปทำความเข้าใจบริบทชุมชนท้องถิ่น และนำองค์ความรู้ท้องถิ่นจากประสบการณ์ในพื้นที่/ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ (สุพล วุฒิสเน, 2546) การใช้ วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการด้วยคู่มือภาคสนามสำหรับการฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบให้เกิดการดูแลด้วยการปรับปรุงคุณภาพน้ำอย่างจริงจัง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชนต่าง ๆ เกิดจากวิถีชีวิตที่เรียนรู้อยู่ร่วมกันกับธรรมชาติจึง ก่อให้เกิดภูมิปัญญาต่าง ๆ กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการนำความรู้สากลสู่ท้องถิ่นและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล ถือเป็นระยะของการพัฒนาที่สำคัญวิธีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การรักษา/ซ่อมแซม และ การฟื้นฟูสามารถกระทำได้ทั้งโดยเทคโนโลยีพื้นบ้านและวิทยาการสมัยใหม่ ขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงของปัญหา สมบัติเฉพาะตัวของทรัพยากร และความเหมาะสมของสภาพพื้นที่มีรูปแบบเป็นชุมชนเมืองหรือชุมชน ชนบท เนื่องจากไม่มีวิธีการที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียวจากการบูรณาการความรู้ท้องถิ่นและวิทยาศาสตร์ การดำเนินงานตามแนวพระราชดำริด้านสิ่งแวดล้อมจะเป็นต้นแบบของชุมชนเพราะสามารถทำได้ง่าย

ประหยัด และเน้นหลักธรรมชาติช่วยตัวเองก่อนที่จะใช้เทคโนโลยีช่วยบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงและระบบนิเวศ

2. ด้านการอนุรักษ์ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา โดยรวม อยู่ในระดับมาก อภิปรายผลได้ว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำฉวางเห็นว่า เทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง มีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในการบริโภคอุปโภค มีการดูแลไม่ให้งดอยู่เพื่อประโยชน์ของคนรุ่นหลัง มีการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำให้เกิดความสมบูรณ์ อยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 2 ที่ว่า เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีการดูแลไม่ให้งดอยู่ได้นานเพื่อประโยชน์ของคนรุ่นหลัง โดยแปลผลอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ได้แก่ ข้อ 3 ที่ว่า เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีการรณรงค์ใช้วัสดุธรรมชาติหรือถุงผ้าแทนถุงพลาสติก โดยแปลผลอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรีเดช ชูมณี งานวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนของประชาชนชุมชนบ้านเป็ดใน ตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมประชาชนชุมชนบ้านเป็ดใน มีการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน อยู่ในระดับมาก (อีรีเดช ชูมณี, 2557) และยังสอดคล้องกับหลักการอนุรักษ์ตามแนวความคิดของจ่านง อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ ได้สรุปหลักการอนุรักษ์ ไว้ดังนี้ หลักการที่ 1 : การใช้แบบยั่งยืน หลักการที่ 2 การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม หลักการที่ 3 การสงวนของหายาก หลักการอนุรักษ์ทั้ง 3 หลักการนี้มีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน กล่าวคือ ต้องใช้ร่วมกันตั้งแต่การใช้ทรัพยากรต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วน จะมีทรัพยากรใช้ตลอดไปหรือไม่ ถ้าใช้แล้วทรัพยากรใดมีความเสื่อม โทรมเกิดขึ้น หรือสิ่งใดใช้มากเกินไปจำเป็นต้องมีการสงวนหรือเก็บรักษาเอาไว้ จะเห็นได้ว่า ขั้นตอนของทั้ง 3 หลักการจะผสมผสานกันเสมอ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ พฤติกรรมในการปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อรักษาความหลากหลายทางชีวภาพให้คงอยู่ต่อไป (จ่านง อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ, 2541)

3. ด้านการมีส่วนร่วม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายผลได้ว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ได้มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ ตรวจสอบและสอดส่องไม่ให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่

ข้อ 2 ที่ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่ โดยแปลผลอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ได้แก่ ข้อ 3 ที่ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้สึกรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ โดยแปลผลอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ (กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2548) ได้ให้แนวคิดว่าการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ควรยึดเป็นหลักปฏิบัติเพื่อแนวทางในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและการบริหารจัดการในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น ประกอบด้วยหลักการ 3 ประการได้แก่ 1) การจัดทำแผนงาน/โครงการ หมายถึง การจัดทำแผนงาน/โครงการส่งเสริม บำรุงรักษาและคุ้มครองและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และเทศบาลตำบล) 2) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง กระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนหรือหมู่บ้านของตน โดยดำเนินการตามกระบวนการมีส่วนร่วม คือ ร่วมกันวางแผนและการตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมประเมินผลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนงานโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) การควบคุมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการควบคุมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนหรือหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล (กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2548) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุวัลดา ชูรักษ์ และปัญญา ชูช่วย งานวิจัยเรื่อง บทบาทการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า ระดับของบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ยุวัลดา ชูรักษ์ และปัญญา, 2558)

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลที่ได้จากการศึกษาจะสามารถนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้ง

ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยที่ค้นพบมาประยุกต์กับหลักปธาน 4 ตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา แล้วนำมาสร้างเป็นโมเดลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา โดยตั้งชื่อว่า Model 4 พ ดังนี้ คือ

พ.1= พยายามป้องกัน (สังวรปธาน) คือการป้องกันรักษาเพื่อมิให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูญหาย ทรุดโทรม ร่อยหรอลง เช่น การรักษาหน้าดิน ไม่ให้ถูกชะล้างกัดกร่อนพังทลาย ป้องกันการทำลายป่าไม้ น้ำ อากาศ แร่ ไม่ให้เกิดการปนเปื้อนจากสารพิษ และการใช้กฎหมายเพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กฎหมายเป็นกติกาสังคม การใช้กฎหมายรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะช่วยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมีการบังคับใช้ มีบทลงโทษผู้ฝ่าฝืน รวมถึงลดปริมาณการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิดไม่ว่าอาหาร เครื่องใช้ เครื่องนุ่งห่ม ไฟฟ้า เป็นต้น จะต้องลดปริมาณการใช้ลงให้เหลือเท่าที่จำเป็นต้องใช้ เป็นต้น

พ.2 = พยายามกำจัด (ปหานปธาน) การใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้คุ้มค่า ทรัพยากรธรรมชาติจะต้องนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การกินอาหารไม่ควรให้เหลือทิ้ง ใช้เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มจนกว่าจะหมดสภาพ การดูแลซ่อมแซมเครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นต้น จะต้องลดและเลิกการใช้สารเคมี การใช้สารพิษในชีวิตประจำวันและในการประกอบอาชีพจะต้องใช้ให้น้อยลงหรือเลิกใช้ โดยหันมาใช้สารธรรมชาติที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพแทน นอกจากนี้การปฏิเสธการใช้ (Reject) การรู้จักปฏิเสธหรืองดใช้สิ่งของที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมหรือทำให้สิ้นเปลืองทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไป เช่น ใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก ระยะเวลาใกล้ ๆ ควรเดินหรือปั่นจักรยานแทนการใช้รถยนต์ เป็นต้น

พ.3 = พยายามพัฒนา (ภาวนาปธาน) การสร้างและพัฒนาแหล่งน้ำและทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะแหล่งน้ำทุกประเทศจะต้องดำเนินการจัดหาและพัฒนาแหล่งน้ำสำหรับการเพาะปลูก และสำหรับใช้สอยของประชาชนทั้งในเมืองและในชนบทรวมทั้งการป้องกันและปรับปรุงแหล่งน้ำและคุณภาพน้ำให้มีคุณภาพเหมาะสมกับการใช้ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการปลูกป่า รวมทั้งการอนุรักษ์และขยายพันธุ์ไม้พื้นเมืองเพื่อการใช้สอยในชุมชน การซ่อมแซมฟื้นฟู (Repair) คือการซ่อมแซมสิ่งของที่ชำรุดเสียหายให้เป็นของใหม่ แล้วนำกลับมาใช้อีก เช่น กระเป๋า

รองเท่าที่ขาดก็ปะซ่อมแซมเพื่อให้ใช้งานได้ การพัฒนาแบบยั่งยืน ทุกประเทศไม่ว่าพัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนา หรือด้อยพัฒนา จะต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแบบยั่งยืนโดยคำนึงถึงโลกในอนาคต และการอยู่ร่วมกันของพลโลก

พ.4 = พยายามรักษา (อนุรักษ์) ธรรมชาติ ทุกประเทศไม่ว่าพัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนา หรือด้อยพัฒนา จะต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแบบยั่งยืนโดยคำนึงถึงโลกในอนาคต และการอยู่ร่วมกันของพลโลก การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติในประเทศ การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ การมีจริยธรรม การอยู่อย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และรู้จักความพอดีในการจับจ่ายใช้สอยเป็นหลักการที่จะมีชีวิตรอง่าย และ เป็นชีวิตที่มีคุณภาพได้ สิ่งไหนสามารถนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) ได้ ของใช้หลายอย่างที่ใช้แล้ว ถ้าได้นำไปปรับปรุงดัดแปลงเล็กน้อย ก็สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น การนำถุงผ้า ถุงพลาสติก ขวดน้ำพลาสติก กล่องกระดาษ เสื้อผ้า กลับมาใช้ซ้ำ การใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Reduce) เป็นการลดปริมาณการใช้ทรัพยากร เช่น การใช้น้ำที่เหลือจากการซักผ้าไปรดน้ำต้นไม้ เป็นต้น

สรุป

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 1,272 ครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เลือกมาจากจำนวนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic random sampling) สถิติที่ใช้ คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาวิจัยพบว่าการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางควรมีการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้น และเร่งพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้ดีขึ้นเพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก

1. ด้านการฟื้นฟู พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการฟื้นฟู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรจัดให้มีการดำเนินกิจกรรมการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เพื่อประโยชน์ของประชาชน

2. ด้านการอนุรักษ์ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการอนุรักษ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางควรมีเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยตรงเพื่อประสิทธิภาพในการบริหารงาน

3. ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางควรดำเนินการประชาสัมพันธ์เชิญชวน สร้างจิตสำนึก ให้แก่ประชาชนให้ทั่วถึงทั้งภายในเขตและพื้นที่ใกล้เคียงกับเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือผู้นำท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งในการ ฟื้นฟู อนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ได้นาน และเกิดประสิทธิภาพในการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่หลากหลายและรับทราบ แนวคิดของประชาชนในเขตตำบลต่าง ๆ เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบและนำมาปรับปรุงแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวางได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน กับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ว่าตัวแปรแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหรือไม่และอย่างไร
3. ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจมีการศึกษาถึงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ด้านอื่นเพื่อนำผลวิจัยที่ได้มาเปรียบเทียบกับควรดำเนินการกิจกรรมในด้านใดเพิ่มเติมหรือควรปรับปรุงกิจกรรมในด้านใดให้ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2548). ใน ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- จำนง อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. (2541). สิ่งแวดล้อมเทคโนโลยีและชีวิต. กรุงเทพมหานคร.
- ธีรเดช ชูมณี. (2557). การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนของประชาชนชุมชนบ้านเป็ดโน ตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดตราด. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประสาน สุขรังสรรค์. (2539). มาร่วมกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. เทศกาล. ปีที่ 2 ฉบับที่ 91, มกราคม, 16-19.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). ใน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) (หน้า 107-117).
- ยุวัลดา ชูรักษ์ และปัญญา. (2558). บทบาทการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด อำเภอตะโหมด จังหวัด

พัทลุง. ใน การประชุมหาดีใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6. มหาวิทยาลัยหาดีใหญ่, 26 มิถุนายน (หน้า 769-770).

สรายุทธ คาน. (2560). รูปแบบการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนกรณีศึกษา. ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ท้องถิ่นเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ วารสารสารสนเทศ ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2560).

สุพล วุฒิเสน. (2546). การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนโดยกลไกของการศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชชนครินทร์.